ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Баштинська Т.П.
учитель початкових класів,
загальноосвітня школа 1-3 ст. № 10,
м. Слов'янськ, Донецька область

ІНТЕРАКТИВНІ КРОСВОРДИ З ЧИТАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ УЗАГАЛЬНЕННЯ ЗНАНЬ ІЗ РОЗДІЛУ

Застосування інтерактивних технологій вимагає старанної підготовки вчителя й учнів. Вони повинні навчитися успішно спілкуватися, використовувати навички активного слухання, висловлювати власні думки, переконувати й бути переконливими й толерантними. Крім цього, сучасний учитель початкових класів повинен знаходити такі шляхи опрацювання художніх творів, які були б цікавими його учням, а для цього слід залучати до навчання звичні для сучасних дітей способи подачі інформації. Як відомо, сучасні учні вже з перших своїх кроків звикають до інформації в електронному вигляді, а тому й до мультимедійного способу її опанування. Саме вчителю початкових класів слід ураховувати не лише традиційні загальнодидактичні та методичні аспекти методики читання, але й вирішувати сучасні проблеми застосування на уроках читання інформаційно-комунікаційних технологій, що належать до особливо актуальних у наш час.

У працях О. Горячева, І. Захарової, А. Нісімчук, С. Новиков, І. Роберт, Е. Полат, О. Пінчук, І. Прокопенко, І. Смолюк, В. Трайнев Л. Цвєткова та ін. питанням визначення ІКТ в освіті та різним аспектам запровадження їх у процес навчання в школі є теза про необхідність запровадження ІКТ на всіх етапах шкільної освіти, включаючи початкову ланку [1; 3; 4].

Так, О. Завальнюк пише: «Ми живемо в столітті інформаційної, комп'ютерної революції, що почалася в середині 80-х років і дотепер продовжує нарощувати темпи. От її основні віхи: поява персонального комп'ютера, винахід технології мультимедіа, впровадження в наше життя глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет. Усі ці нововведення легко і непомітно ввійшли в життя: вони широко використовуються майже у всіх професійних сферах і в побуті» [1, с. 12].

Незважаючи на вдалі пошуки і знахідки в сучасних методичних науках, у методиці читання такі сучасні проблеми, як особливості застосування ІКТ на всіх етапах сприймання художнього твору, стимулювання творчої активності та самостійності дітей засобами ІКТ залишаються актуальними, так же як і питання щодо застосування ІКТ в процесі узагальнення знань із читання. Цим і обумовлено вибір та актуальність теми.

Метою нашої статті є висвітлення методики розробки та впровадження до навчального процесу інтерактивних кросвордів як ефективного засобу узагальнення знань із читання.

Окремого опису й характеристики інтерактивного кросворду як різновиду електронних педагогічних засобів навчання в літературі досі не наведено. Аналіз публікацій мережі Інтернет переконує, що тут наявні лише практичні розробки (у найбільшій кількості) та покрокові інструкції створення інтерактивних кросвордів у різних програмах (Microsoft Word, Microsoft Excel, Power Point, Eclipse Crossword, Hot Potatoes, Tutorial crossword compiler, Crossword Forge Tutorial та ін.).

При цьому відзначаємо значні розходження в тлумаченні самого поняття «інтерактивний кросворд». Якщо вчительські розробки для викладання різних предметів початкової ланки презентують здебільшого кросворд формального типу, то інші зразки (для середньої та старшої ланок шкільної освіти) подають реальні кросворди. Формальним типом інтерактивних кросвордів ми називаємо кросворди демонстраційного типу. Реальні ж інтерактивні зразки кросвордів передбачають уведення відповіді вчителем чи окремим учнем на уроці. На нашу думку, молодшим школярам слід пропонувати здебільшого саме такі кросворди, оскільки вони наближені до справжніх і містять необхідний елемент інтерактивності.

Досить якісний зразок кросворду можна створити в програмах Power Point, Microsoft Excel проте рівень інтерактивності тут досить формальний. Крім цих загальновживаних програм, описують як ефективні для створення інтерактивних кросвордів такі програми як Tutorial Crossword Compiler, Crossword Forge Tutorial та ін., але вони розповсюджуються іноземною мовою, що, власне, й становить труднощі для ви використання для наших вчителів та учнів. Досить часто зустрічається в мережі Інтернет опис створення інтерактивного кросворду в програмі Hot Potatoes. Він видається зручним і відносно простим, має додаткові можливості щодо введення визначень слів і та їх розміщення в кросворді, не вимагає попереднього укладання та розташування кросворду на папері – усе це програма робить сама, що, безумовно, економить час вчителя.

Аналогом програми Hot Potatoes є Eclipse Crossword. Розробники програми пропонують зручний для користувача шлях створення кросворда. Крім зручності створення та використання інтерактивних кросвордів, створених у Eclipse Crossword, є можливість їх інтеграції в Power Point. Ця можливість є дуже важливою для створення інтерактивних кросвордів для молодших школярів, оскільки вони потребують постійного застосування наочних засобів, малюнкових, анімованих героїв на уроці та ін. Таким чином, програма Eclipse Crossword є найбільш придатною для використання та зручною під час створення інтерактивних кросвордів для початкової школи.

Традиційна методика проведення уроків узагальнення знань із читання не передбачає застосування інтерактивних форм роботи та кросвордів на узагальнювальних уроках [2], проте, на нашу думку, їх використання підвищить рівень знань, умінь та навичок молодших школярів із читання, тому перелік основних традиційних форм роботи на цих уроках слід додати інтерактивними кросвордами. При цьому зазначимо, що їх використання не означає уникання інших, традиційних форм. Інтерактивні кросворди мають лише доповнювати, урізноманітнювати та інтерактивізувати процес навчання читати молодших школярів.

Експериментальне навчання ґрунтувалося на систематичному застосуванні інтерактивних кросвордів на уроках узагальнення знань із читання. Для цього ми спочатку розробили цикл інтерактивних кросвордів за другою частиною «Читанки» О. Савченко для третього класу, що складався із 6 інтерактивних кросвордів. Кожен кросворд будувався за однаковою методикою в програмі Eclipse Crossword, а потім вставлявся у презентацію Power Point для того, щоб надати йому більш естетичного та цікавого для молодших школярів вигляду.

Під час запровадження інтерактивних кросвордів на уроках узагальнення знань із читання ми враховували особливості методики проведення таких уроків та методичні закономірності аналізу художніх творів. Для цього ми виділили основні теоретико-методичні положення, що лягли в основу експериментальної системи навчання. Найважливішими з них є такі:

1. Інтерактивні кросворди можливо застосовувати з урахуванням традиційної структури уроку узагальнення знань із читання і в цьому випадку відгадування інтерактивного кросворду у експериментальній системі навчання замінювало лише перший етап, який мав на меті нагадати учням зміст, назви, авторів вивчених у розділі творів – повторювально-узагальнювальні бесіди.

2. За допомогою інтерактивного кросворду можна організувати також весь урок узагальнення знань із читання, і тоді це буде нестандарний урок-кросворд. Такий тип уроку ми розробили до великого за обсягом розділу «Вірші про світ природи і дитинства». Діти відгадували кросворд весь урок, але при цьому ми передбачали перерви для різних видів робіт із розвитку зв'язного мовлення, різні форми відгадування самого кросворду (індивідуальну, групову, фронтальну) та ін.

Таким чином, протягом певного періоду навчання діти працювали з інтерактивними кросвордами як у частині уроку узагальнення знань (переважно), так і протягом усього уроку. Відзначимо, що всі учні охоче відгукувалися на завдання розгадати кросворд, а не просто дати відповідь на запитання чи виконати завдання за текстом твору, їм було цікаво і це ще більше посилювало ефективність нашої експериментальної роботи.

Усе це дає змогу стверджувати, що системне застосування інтерактивних кросвордів на уроках узагальнення знань із читання в початковій школі сприяє зростанню рівня залишкових знань із розділу, а також підвищенню рівня читацької компетентності учнів.

Список використаних джерел:

1. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: зб. наук. праць / наук. ред. Завальнюк О.М. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003. – 208 с.

2. Коваль Г. П. Методика читання / Г. П. Коваль, Л. І. Іванова, Т. Б. Суржук: навч. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 280 с.

3. Педагогічні технології: навч. посібник / О. С. Падалка, А. С. Нісімчук, І. О. Смолюк та ін. – К.: Українська енциклопедія. 1995. – 254 с.

4. Пінчук О. П. Використання мультимедійних продуктів у системі загальної середньої освіти / О. П. Пінчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/170/156